

AVRUPA BİRLİĞİ-TÜRKİYE VE MÜHENDİSLER

Ayfer EĞİLMEZ
Kimya Mühendisi

Kutuplaşma dinamiği çerçevesinde işleyen kapitalist süreçte, kapitalist ilişkiler de mülkiyet dokusu, içinde gelişmektedir*

Başlangıçta tüm topluluklar eşit konumdaymış gibi yanılsatıcı bir durum söz konusudur. Oysa kapitalizm, zamanla, güçlü kapitalist merkez ile çevreyi ayırıştırarak eşitsizliği yaratan içsel bir dinamiğe sahiptir.

Bugün dünyada Almanya'nın çevresinde AB, ABD'nin çevresinde NAFTA, Japonya'nın çevresinde APEC olmak üzere' üç odak. birbirleriyle rekabet içindedir.

AB'nin önemi ise, bir takım demokratik ülkelerin birliği olmasından değil,, tarihsel gelişme sonucunda ulus devletlere bölünmüş Avrupa'nın, dünyayı hegemonyası altına alan ABD, karşısında birleşerek ortak emperyalist çıkarlarını korumak için geliştirdiği bir birlik olmasından gelmektedir.

Kısaca AB kapitalist bir birliktir ve işleyişi sömürüye dayanmaktadır.

1) AB-TÜE'de İLİŞKİLERİ

12 Eylül 1963 tarihinde Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu(AET) arasında bir ortaklık kuran Ankara Anlaşması imzalanmıştır. Bu, mal, hizmet, kişi ve sermaye olmak üzere dört temel ekonomik faktörün serbestle ştirilmesinin sağlanmasına yönelik bir çerçeve anlaşmasıdır.

* Türkiye 1987 yılında tam üyelik için başvurmuş ancak sürekli Yunanistan'ın vetosu, ile karşılaşmıştır.

* 01 Ocak 1996 tarihinde Gümrük Birliği'ne yönelik son döneme girilmesiyle Türkiye, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile AB'ne tam üye olmadan GB'ne girmiştir.

* Türkiye-AB ilişkilerinde Türkiye'ye biçilen rol olan GB, karşılıklı ticaretin serbestleştirilmesi ve 3.ülkelere karşı Ortak Ticaret Politikası'nın uygulanmasıdır. Bu haliyle bir uluslararası bütünleşme süreci olarak GB kendisine özgün bir diyalektiği olan ve çelişik bir yapı taşımaktadır.

Çünkü bir ulusal ekonomiyi tanımlayan faktörler;

* Merkez Bankası, etrafında oluşturulan Para birimi sistemi

* Devlet Bütçesi

* Dış ödemeler dengesi

"Sendikal Rejim'den oluşmaktadır..

GB'nin içerdiği korumacılığın kalkması en dış halkadır.. AB'nin geldiği evre ise ekonomik ve siyasal birleşmedir.. Avrupa Sosyal Şartı» Maastrihtin öngördüğü hükümler, .Kopenhag Kriterleri gibi yapılan tim. uyumlaştırma denemeleri bu anlamdadır.

. GB ise, sadece ticaret alanında engelleri ortadan kaldırması, sendikal ve sosyal alanlardaki düzenlemelerde yaptırım gücü olmadığından çelişkili bir yapıdadır.

* 20 Temmuz 1997 tarihindeki Lüksemburg Zirvesi'nde Avrupa Komisyonu "Gündem 2000 Raporu"nda" topluluğun, genişleme perspektifi içinde yer alan ülkeler arasında Türkiye bulunmadığından Türkiye-AB ilişkilerinde diyalog kesilmiştir.

* 17-18 Kasım 1999 tarihinde İstanbul'da bin yılın son uluslararası zirvesi olarak tanımlanan AGİT'de yeni bir YALTA ya da yepyeni bir DÜNYA DÜZENİ, genel hatlarıyla yumuşama ve çözülme olmuştur.

* 10-11 Aralık 1999 Helsinki Zirvesi'nde AB, Türkiye'nin tam üye adaylığını kendi denetimi dışına itmemiş ve ABD'nin baskısı altında onaylamış ancak, finansal destek ve donanımdan yararlandım mamıştır,

Tim aday ülkeler gibi Kopenhag Kriterlerine ve AB mülct e s ab atma uyum için idari ve adli kapasitenin ayarlanmasını içeren yol haritası Türkiye içinde çizilmiştir.

* 11 Nisan 2001 f'de 41 .Ortaklık Konseyi toplanarak oluşturduğu alt komite ile hizmetlerin serbest dolaşımı müzakerelerinin başlatılması kararının alınmıştır..,

Görüş

AB kapitlist bir birliktir ve işleyişi sömürüye dayanmaktadır

Söz konusu çalışmalar doğrudan Mühendis Ye • Mimarları ve iMMOB'yi ilgilendirdiğinden önem taşımaktadır.

2)HİZMETİN VERİLEBİLMESİNİN (MÜHENDİSLE DOLAŞIMI)

Hizmet kavramı, hem özel hem de tüzel kişileri içermektedir. Ancak, hizmetlerin sunulabilmesinin ön. koşulu» hizmetin verileceği,, fiziksel alana, yani Türkiye'ye ya da AB'ne yerleşim serbestliğidir {yerleşim hakkını içermektedir.}

Diğer bir ifadeyle, özel ya da tüzel kişi hizmet vereceği ülkede yerleşmemiş/veya, yerleşmemiş ise doğal olarak bir serbest dolaşımdan söz edilmeyecektir.

Serbest dolaşımının, ilkelerinin, temel çıkış noktasını Kamu, Sağlığı, Kamu. Güvenliği ve Kamu Ahlakı kriterleri belirlemektedir.

a) Özel Kişilerin Sunduğu Hizmetler

Sabit maaş karşılığı olmayan belirli ücret karşılığı serbest çalışanların sunduğu hizmetlerdir Genel ilke olarak bu hizmetler serbest dolaşımdan yararlanabilmektedir ancak, bir takım ön koşulları bulunmaktadır.

Bazı hizmetlerin verilebilmesi için, o hizmet alanı ile ilgili geçerli bir diploma ve ülkeden, ülkeye serbest dolaşım, hakkı söz konusu olduğundan alınan mesleki, eğitime ilişkin DİPLOMALARIN KARŞILIKLI TANINMASI ön koşulu bulunmaktadır.

Buna. ek olarak. Mmi hizmet ve ürünlerde olduğu gibi belirli standartlara uyum gerekmektedir,.

Yani geçerli ve karşılıklı tanınan bir diplomaya sahip olarak mesleği yerine getiren kişinin, aynı zamanda kalitesini de tescil eden bir ulusal meslek örgütüne(odaya) kaydı esastır.

Ayrıca» yine serbest dolaşım hakkı söz konusu olduğundan» bu ulusal meslek örgütlerinin de karşılıklı tanıma mekanizması içinde uluslararası 'bir çatı örgüt olan Avrupa Mühendisler Birliği(FEANI) içinde yer almaları ve meslek kurallarını belirlemeleri, gerekmektedir.

AB'nde mühendis sayısı 1.5 milyon civarında olup, FEANFye üye mühendis sayısı ise 17 bin kadardır. FEANI hem mühendislik eğitimini» hem

de özellikle mühendislik mesleğini temsil eden tek kuruluş olarak görülmektedir.

FEANT'nin iki işlevi bulunmaktadır. İM büyük kitap çıkarmaktadır,,

Birincisi, İndektir. Burada akademik yeterliliği test edilmiş kuruluşların program adları bulunmaktadır. Programları incelenerek yeterli bulunmuş ülke üniversiteleri, indekse girilmiştir.

İkincisi,, Register'dir. Burada ise kişilerin adları bulunmaktadır, indeks de yer alan programlardan birinden mezun olan ve belli bir yeterli mesleki deneyime sahip olan mühendis, FEANI üyesi bir ülkenin vatandaşı ise FEANTye başvurarak Avrupa Mühendisi Diploması olarak mesleğini icra edebilmektedir.

Diğer yandan mesleki yeterliliğin vazgeçilmez ön koşulu akademik yeterlilik olmaktadır.

*Âkademik yeterliliktanınırık: Maastricht Anlaşması*na göre genel olarak her ülke-kendi eğitim içeriğini ve örgütlenmesini geliştirme özgürlüğü ve sorumluluğuna sahiptir.

Özel eğitim, kurumlarının ağırlıkta olduğu İngiltere dışındaki tea, Avrupa ülkelerinde özerk yapılar olarak üniversiteler, programlarını belirlemek» öğrencilerine diploma ve sertifika vermekte bağımsızdırlar. Aynı zamanda örneğin ABD'deki ABET benzeri akreditasyon kurumu bulunmadığı gibi "Devlet denetimi** yeterli görülmektedir.

Devlet üniversitelerinin bütçeleri, ile denetlenmesi ilkesine dayanan AF'deki bu uygulamanın diğer bir nedeni; eğitim faaliyetlerinin yüksek öğrenim kurumları yerine, farklı eğitim kurumlarından çıkan meslek sahiplerinin ve diplomaların karşılıklı tanınması yönünde sürdürülmesidir.

• Mesleki Tanındık: Bir ülkede kimi, yeterlilik kazanarak o ülkede meslek icra hakkını elde eden. bir kişinin başka bir ülkede zorlukla karşılaşmadan mesleğini yapabilme sidir.

Belirli bir meslekte çalışabilme hakla» genelde o ülkede verilen diplomalara, sahip olunması-m gerektiğindeair.

Bu durumda ev sahibi ülke başka bir ülkede edinilmiş yeterliliklerin kendi koşullarını sağlayıp sağlamadığını bilmek, istemektedir. Bu isteklerden doğabilecek engelleri önlemek için AT tarafından direktifler yayınlanarak düzenlenmiş meslekler için denklik sağlanmıştır.

Üç yıllık ve yukarıda yüksek öğrenim diplomalarının denklik esasları 89/48/EEC Sayılı, Konsey Direktifi üç yıldan az programlanıl Yeya meslek; sanat eğitimin denkliği ise, 92/51EEC Sayılı direktifte ele alınmıştır.

Böylelikle her üye ülkenin uymakla yükümlü olduğu iki temel 'tüzük ve sektöre! bazda, bazı meslek gruplarının dolaşmasını güvenceye alan yönergeler bulunmaktadır.

Ancak bu yönergeler diplomalar arasında otomatik olarak bir denklik sağlamamaktadır. Çünkü burada düzenlenmiş ve düzenlenmemiş mesleklerin durumu söz konusu olmaktadır.

Yasalara ve düzenlemelere idari koşullara bağlı olarak diploma verilen meslekler ya da unvanlara düzenlenmiş mesleki, faaliyet, bunun dışındakilere düzenlenmemiş mesleki faaliyet denilmektedir¹,

Bunlara göre bir üye ülkenin farklılaşan eğitim sistemi içinde edinilmiş bir¹ mesleki, diploma, 89/48/EEC yönergelerinin koşullarını sağlasa bile» bu kişinin çalışacağı diğer üye ülkenin o mesleği icrası için öngördüğü eğitim sistemi ve kurallarından daha düşük bir düzeyde ise» bu durumda sınavdan geçme ya da eğitim görülmesi istenebilmektedir.

Temel ilke, bir üye ülkenin kendi vatandaşlarına mesleki uygulama koşullarını diğer üye ülke yurttaşlarına da eşit olarak uygulayabılmasıdır.

b)Tüzel Kişilerin Serbest Dolaşımı

Tüzel kişilerin sunduğu hizmetler; inşaat, finans(banka-5İgoita). enerji, ulaşım.» eğitim» kültür, turizm,, iletişim, danışmanlık, AR-GE gibi geniş bir yelpazeyi içermektedir.

Bu hizmetlerin önündeki, tüm engeller kaldırılarak liberalize edilmektedir. Bu durum AB pazarına .girişi kolaylaştırma olarak algılanabilir. Ancak, Türkiye'nin makro ekonomik koşullar sermaye dokusu» teknoloji alt yapısı, işgücünün niteliği düşünüldüğünde büyük oranda eşitsizlikler ve olumsuzluklar taşımaktadır.

BM, insani gelişme raporu, teknolojik gelişmenin yoksul ve gelişmekte olan ülkelere etkisi için "yenilikçi kamu politikaları olmadığı takdirde bu teknolojiler ilerlemenin bir¹ aracı değil, dışlamanın, kaynağı haline gelebilir** ifadesine yer vermektedir.

Bu açıdan bakıldığında AR-GE çalışmalarına, bilim, ve teknoloji üretimine eşik değer olan.

GSYM'nın % linden az kaynak ayıran Türkiye'nin,, dünya ölçeğinde dışlanma sürecini yaşamakta olduğu söylenebilir.

Ayrıca AB ülkelerindekilere göre oldukça yüksek sayıda mühendisin olması

eğitim sistemi ve mesleki kuralların, düzenlenmemiş olmasının dezavantajları, serbest dolaşım hakkının "karşılıklı" ilkesine dayalı olması nedeniyle AB ülkelerindeki mühendislerinde,, Türkiye'de yerleşim hakkının yaratacağı eşit olmayan koşullardaki rekabet unutulmamalıdır,

Şimdilik tüzel kişilerin dolaşımı öngörülmektedir. Esasen tüm işçilerin.serbest dolaşımını getirdiğinden AB buna yanaşmamaktadır.

• Türkiye'de kimi çevrelerce Kopenhag Kriterleri, evrensel demokrasinin sağlanmasında kilit sözcük, olarak sunulmaktadır. Esasen burada, sadece bir madde İnsan hakları hukukunun üstünlüğü, azınlıklar meselesini içermekte iken, diğerlerinin tümü ekonomi ile ilgilidir, işleyen bir piyasa ekonomisinin, varlığı.» fiyatların, piyasanın serbestleştirilmesi istenen öncelikli konulardır!".

Diğer yandan AB tüm işçi sınıfının kazanımlarını geri alabilmek için, özeleştirme, esnek çalışmayı, işsizlik sigortasını düşürme, geçici, taşeron çalışma, sosyal hakları tırpanlama amacıyla sendikalara baskı uygulamaktadır. Kadın, çocuk, ucuz işgücü kullanma yaygınlaşmaktadır. Yerli, ve göçmen işçiler arasında ücretler ve çalışma koşulları, bakımından büyük eşitsizlikler bulunmaktadır.. Yani, Uluslararası dayanışmayı kolaylaştıracak koşullar barındırmamaktadır.

Sonuç olarak AB, emperyalist sermaye tarafından yönetilen devletler üstü bir organdır. Yeni bir uluslar üstü devlete gelişmektedir. Uluslararası arenada ise, çelişkiler giderek artmakta ve gerginleşmektedir,

AB ülkeleri sadece siyasal nedenlerle değil, birliğin iç Pazar büyüklüğünü sağlayabilmek için işçi sınıfının bütününe saldırmaktadır.

Mühendis/Mimarlar da» elbette bu uygulamalardan nasibini alacaktır.

**AB.
emperyalist
sermaye
tarafından
yönetilen
devletler üstü
bİR organdır**